

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет права та економіки
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Муніципальне право

Галузь знань	<u>29 «Міжнародне право»</u>
Спеціальність	<u>293 «Міжнародне право»</u>
Назва освітньої програми	<u>Міжнародне право</u>
Рівень вищої освіти	<u>початковий рівень (короткий цикл)</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства к.ю.н., доцент Качурінер Вікторія Львівна	+380975336640	kachuriner22@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Муніципальне право» є необхідною для вивчення у вищих навчальних закладах, оскільки у результаті її вивчення студенти отримують як теоретичні, так і практичні знання щодо основ побудови місцевого самоврядування в Україні, порядку формування а функціонування органів влади на місцях.

Дисципліна (модуль) «Муніципальне право» має міждисциплінарний характер. Вона інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей: юридичних, економічних, географічних, політологічних, соціологічних, тощо. Опанування курсу передбачає слухання лекцій, роботу на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, та самостійну роботу.

Семінари та практичні заняття проводяться з метою:

- допомогти слухачам поглибити свої знання з найбільш важливих теоретичних положень курсу;
- краще засвоїти якісні зміни та оновлення, що відбуваються на рівні місцевого самоврядування на сучасному етапі;
- привити слухачам комплекс практичних знань та навичок;

– глибше вивчити останні зміни та доповнення, внесені в чинне конституційне законодавство, виробити в слухачів вміння вірно застосовувати його норми до конкретних правових ситуацій.

Основною метою самостійної роботи студентів є глибоке всебічне самостійне оволодіння матеріалом, розвиток в них навиків роботи з книгою, в тому числі, з основною та додатковою літературою, а також нормативними актами, вміння узагальнювати практичні результати, готувати довідки, доповіді, реферати та інше.

Мова навчання – українська.

Статус навчальної дисципліни – вибіркова навчальна дисципліна.

Мета навчальної дисципліни «Муніципальне право»

Основною метою вивчення дисципліни є формування вміння правильно оцінювати конкретні конституційно-правові явища, знати та вміти правильно застосовувати відповідне конституційне та муніципальне законодавство.

Цілі

Головними цілями та завданнями навчальної дисципліни є: розкриття сутності та соціального призначення державних і правових явищ у державі; формування уявлень про функціонування та розвиток місцевого самоврядування; надання знань про основні поняття, категорії, інститути місцевого самоврядування; навчити студентів аналізувати зміст Конституції України та інших нормативно-правових актів; вміло користуватися джерелами конституційного права; привити студентам навички самостійного узагальнення досвіду роботи органів місцевого самоврядування та інше.

Вивчення студентами-юристами курсу сприяє оволодінню іншими навчальними дисциплінами і професійному формуванню в цілому. Разом з тим цей курс сприяє правосвідомості і правової культури, формуванню національної ідеології, поваги до Конституції, законів, до держави, державних символів та інших інститутів держави.

Передумови для вивчення дисципліни. Теорія держави та права.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни **Порівняльне конституційне право** формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до розуміння причинно-наслідкових зв'язків й уміння їх використовувати у професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність до аналітичних та управлінських здібностей.

ЗК 5. Здатність пропонувати та обґрунтовувати власну позицію.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел за допомогою використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних досягнень у сфері права.

ЗК 10. Здатність до генерування нових ідей при вирішенні практичних завдань.

ЗК 11. Здатність репрезентувати результати власної наукової та професійної діяльності та аргументовано їх обстоювати.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 1. Знання історичних та політичних процесів розвитку держави, права, окремих правових систем, системи міжнародних відносин.

ФК 5. Уміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем у сфері міжнародного права, порівняльного правознавства, національного права, визначати нерозроблені або недостатньо розроблені наукові проблеми, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

ФК 6. Уміння надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного права, національного права України та інших держав.

ФК 9. Знання у сфері порівняльного правознавства; розуміння ролі порівняльного цивільного права, порівняльного кримінального права, порівняльного конституційного права, порівняльного судового права для сучасного правозастосування у відповідній сфері.

ФК 10. Здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях, розв'язувати задачі і проблеми у відповідній сфері права, у тому числі міжнародного права.

Навчальна дисципліна МП забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 2. Демонструвати знання норм матеріального та процесуального вітчизняного та зарубіжного права (конституційного, цивільного, кримінального, адміністративного).

РН 8. Демонструвати знання щодо захисту прав та законних інтересів фізичних осіб у міжнародній, іноземних та вітчизняній національних юрисдикціях.

РН 9. Аналізувати джерела міжнародного публічного права, джерела права у правових системах сучасного світу, джерела міжнародного приватного права.

РН 11. Пропонувати інструменти захисту інтересів України у різних сферах.

РН 12. Демонструвати здатність до подальшого навчання.

РН 14. Проводити власні дослідження у сфері міжнародного публічного права, порівняльного правознавства, міжнародного приватного права.

РН 16. Сприяти здійсненню ідеї верховенства права у державі.

РН 18. Аналізувати концептуальні підходи щодо вирішення проблем міжнародного та національного права.

РН 21. Діяти самостійно та у команді, самостійно приймати рішення, бути лідером.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Здобувач повинен вміти:

1. Здійснювати аналіз сучасних законопроектів у сфері місцевого самоврядування на основі концепцій місцевого самоврядування.
2. Аналізувати основні принципи місцевого самоврядування.
3. Проводити аналіз «сильних» і «слабких» сторін принципів автономії місцевого самоврядування.
4. Здійснювати аналіз відображення принципів автономії місцевого самоврядування у загальнодержавному правовому полі.
5. Проводити аналіз відображення принципів автономії місцевого самоврядування у локальних нормативних актах.
6. Розробляти пропозиції щодо узгодження норм Конституції України, Закону України «Про Муніципальне право в Україні», Європейської хартії місцевого самоврядування.
7. Визначати основні тенденції розвитку вітчизняного законодавства у сфері місцевого самоврядування.

8. Визначати основні вектори імплементації ЄХМС до українського законодавства.

Здобувач повинен знати:

1. Теоретико-методологічні основи здійснення місцевого самоврядування.
2. Об'єктивні передумови виникнення місцевого самоврядування як форми народовладдя.
3. Концепції місцевого самоврядування.
4. Поняття та суть місцевого самоврядування.
5. Основні ознаки та принципи місцевого самоврядування.
6. Специфіку відображення теоретичних засад місцевого самоврядування у чинному законодавстві України.
7. Конституційні основи місцевого самоврядування.
8. Положення Закону України «Про місцевого самоврядування в Україні».
9. Положення Європейської хартії місцевого самоврядування.

Аналіз:

упорядковувати набуті знання у вигляді реферату, доповіді або есе.

Оцінювання:

- аргументовано обирати предметні області майбутніх досліджень.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180				1	2	Вибіркова

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Загальні засади муніципального права»

Тема лекційного заняття 1. Історичні джерела становлення і розвитку місцевого самоврядування. Муніципальне право як галузь права та навчальна дисципліна

1. Муніципальне право в античних державах українського Причорномор'я.
2. Виникнення і поширення територіальних сусідських громад у східних слов'ян у VIII-IX ст.
3. Магдебурзьке право та його вплив на розвиток місцевого самоврядування в Україні.
4. Муніципальне право наприкінці XVII ст. – початку XX ст.
5. Українізація місцевого самоврядування 20-ті рр. XX ст.
6. Формування системи місцевого самоврядування у незалежній Україні.
7. Поняття, предмет та методи муніципального права.
8. Муніципально-правові норми та муніципально-правові інститути.
9. Система муніципального права.

Тема лекційного заняття 2. Поняття та сутність місцевого самоврядування

1. Муніципальне право як важливий елемент конституційного ладу.
2. Характеристика ЗУ «Про Муніципальне право».
3. Поняття і система місцевого самоврядування.
4. Концепції місцевого самоврядування.
5. Ознаки місцевого самоврядування.
6. Принципи місцевого самоврядування в Україні.
7. Функції місцевого самоврядування.
8. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

Тема лекційного заняття 3. Правові основи місцевого самоврядування в Україні

1. Матеріальна основа місцевого самоврядування.

2. Фінансова основа місцевого самоврядування.
3. Соціальна основа місцевого самоврядування.
4. Територіальна основа місцевого самоврядування.
5. Загальні принципи належного врядування.
6. Зарубіжний досвід територіальної організації місцевого самоврядування.

Змістовий модуль 2. «Компетенція, повноваження та організація роботи органів місцевого самоврядування та міжнародні стандарти»

Тема лекційного заняття 4. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування

1. Правовий статус і будова місцевих рад.
2. Функції та компетенція місцевих рад.
3. Форми та методи діяльності місцевих рад.
4. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад.
5. Апарат місцевої ради і організація його роботи.
6. Служба в органах місцевого самоврядування. Організація роботи сільського, селищного, міського голови, секретаря ради, голови обласної, районної ради та його заступників.
7. Організація роботи органів самоорганізації населення.

Тема лекційного заняття 5. Організація роботи депутатів місцевих рад. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад

1. Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад.
2. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах. Організація роботи депутатів місцевих рад у виборчих округах.
3. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляд. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.
4. Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад. Форми і методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад.
5. Організація роботи апарату виконавчих комітетів. Система, будова, порядок утворення та форми роботи відділів, управлінь, комісій та інших виконавчих органів рад.
6. Функції та компетенція виконавчих органів місцевих рад.

Тема лекційного заняття 6. Розпорядчі документи органів місцевого самоврядування. Форми реалізації громадянами права на участь в управлінні місцевими справами

1. Організаційно-розпорядчі документи місцевої ради.
2. Порядок підготовки та ухвалення радою рішень.
3. Організація і проведення слухань в постійних комісіях ради.
4. Форми реалізації громадянами права на участь в управлінні місцевими справами.

5. Форми співпраці депутатів з громадськими об'єднаннями та ЗМІ.
6. Інтернет в роботі депутата.

Тема лекційного заняття 7. Місцеве самоврядування як принцип функціонування демократичного суспільства

1. Правова природа міжнародних стандартів місцевого самоврядування
2. Європейська хартія місцевого самоврядування
3. Всесвітня декларація місцевого самоврядування
4. Європейська типова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади.
5. Інші європейські стандарти місцевого самоврядування.

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Крім того викладач використовує Google Classroom для розміщення конспектів лекцій, тестових завдань та іншої навчально-методичної літератури. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми
1	Тема семінарського заняття 1. Історичні джерела становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні. Муніципальне право як галузь права та навчальна дисципліна 1. Муніципальне право в античних державах українського Причорномор'я. 2. Виникнення і поширення територіальних сусідських громад у східних словян у VIII-IX ст. 3. Магдебурзьке право та його вплив на розвиток місцевого самоврядування в Україні. 4. Муніципальне право наприкінці XVII ст. – початку XX ст. 5. Українізація місцевого самоврядування 20-ті рр. XX ст. 6. Формування системи місцевого самоврядування у незалежній Україні. 7. Поняття, предмет та методи муніципального права. 8. Муніципально-правові норми та муніципально-правові інститути. 9. Система муніципального права.
2	Тема семінарського заняття 2. Поняття та сутність місцевого самоврядування 1. Муніципальне право як важливий елемент конституційного ладу. 2. Характеристика ЗУ «Про Муніципальне право». 3. Поняття і система місцевого самоврядування.

	4. Концепції місцевого самоврядування. 5. Ознаки місцевого самоврядування. 6. Принципи місцевого самоврядування в Україні. 7. Функції місцевого самоврядування. 8. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.
3	Тема семінарського заняття 3. Правові основи місцевого самоврядування в Україні 1. Матеріальна основа місцевого самоврядування. 2. Фінансова основа місцевого самоврядування. 3. Соціальна основа місцевого самоврядування. 4. Територіальна основа місцевого самоврядування. 5. Загальні принципи належного врядування. 6. Зарубіжний досвід територіальної організації місцевого самоврядування.
4	Тема семінарського заняття 4. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування 1. Правовий статус і будова місцевих рад. 2. Функції та компетенція місцевих рад. 3. Форми та методи діяльності місцевих рад. 4. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад. 5. Апарат місцевої ради і організація його роботи. 6. Служба в органах місцевого самоврядування. Організація роботи сільського, селищного, міського голови, секретаря ради, голови обласної, районної ради та його заступників. 7. Організація роботи органів самоорганізації населення.
5	Тема семінарського заняття 5. Організація роботи депутатів місцевих рад. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад 1. Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад. 2. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах. Організація роботи депутатів місцевих рад у виборчих округах. 3. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляд. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад. 4. Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад. Форми і методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад. 5. Організація роботи апарату виконавчих комітетів. Система, будова, порядок утворення та форми роботи відділів, управлінь, комісій та інших виконавчих органів рад. 6. Функції та компетенція виконавчих органів місцевих рад.
6	Тема семінарського заняття 6. Розпорядчі документи органів місцевого самоврядування. Форми реалізації громадянами права на участь в управлінні місцевими справами 1. Організаційно-розпорядчі документи місцевої ради.

	2. Порядок підготовки та ухвалення радою рішень. 3. Організація і проведення слухань в постійних комісіях ради. 4. Форми реалізації громадянами права на участь в управлінні місцевими справами. 5. Форми співпраці депутатів з громадськими об'єднаннями та ЗМІ. 6. Інтернет в роботі депутата.
7	Тема семінарського заняття 7. Муніципальне право як принцип функціонування демократичного суспільства 1. Правова природа міжнародних стандартів місцевого самоврядування 2. Європейська хартія місцевого самоврядування 3. Всесвітня декларація місцевого самоврядування 4. Європейська типова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади. 5. Інші європейські стандарти місцевого самоврядування.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Муніципальне право» включаються:

1. Обов'язкове знайомство з науковою літературою відповідно зазначених у програмі тем;
2. Внесення до конспекту розгорнутого плану відповіді на встановлені питання до кожного семінарського заняття, згідно програми курсу.
3. Обов'язкове конспектування матеріалів до тем, винесених на самостійний розгляд студентів, згідно тематичного плану дисципліни;
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Пошукова робота з Інтернет ресурсами.
6. Підготовка до міжсеместрового контролю.
7. Підготовка до екзамену.

Виконуючи самостійну роботу, студент знайомиться з рекомендованою в робочій програмі курсу літературою, яку він бере в бібліотеці чи в Інтернет ресурсах. Прочитані матеріали студент акумулює у власному конспекті у вигляді коментарів та нотаток до кожного пункту плану семінарського заняття та до окремих тем, винесених в робочій програмі на самостійне ознайомлення.

Конспект із виконаним завданням подається викладачу на перевірку під час проведення відповідного семінарського заняття, або в інший, визначений викладачем час.

Загальний підсумок самостійної роботи з вивчення курсу студент показує під час складення екзамену.

Питання з кожної теми, які треба розглянути, вказані у таблиці.

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Муніципальне право» включається:

1. Обов'язкове знайомство з науковою літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Внесення до конспекту розгорнутого плану відповіді на встановлені питання до кожного семінарського заняття, згідно програми курсу.

- 3.Обов'язкове конспектування матеріалів до тем, винесених на самостійний розгляд студентів, згідно тематичного плану дисципліни.
4. Підготовка та виконання реферату/доповіді/есе.
5. Пошукова робота з Інтернет-ресурсами.
6. Підготовка до семестрового контролю.
7. Підготовка до екзамену.

Виконуючи самостійну роботу, студент знайомиться з рекомендованою в робочій програмі курсу літературою, яку він бере в бібліотеці чи в Інтернет ресурсах. Прочитані матеріали студент акумулює у власному конспекті у вигляді коментарів та нотаток до кожного пункту плану семінарського заняття та до окремих тем, винесених в робочій програмі на самостійне ознайомлення.

Конспект із виконаним завданням подається викладачу на перевірку під час проведення відповідного семінарського заняття, або в інший, визначений викладачем час.

Загальний підсумок самостійної роботи з вивчення курсу студент показує під час екзаменаційної консультації.

Питання з кожної теми, які треба розглянути та законспектувати, вказані у таблиці.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми
1	Тема семінарського заняття 1. Історичні джерела становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні. Муніципальне право як галузь права та навчальна дисципліна 1. Українізація місцевого самоврядування 20-ті рр. XX ст. 2. Формування системи місцевого самоврядування у незалежній Україні. 3. Муніципально-правові відносини. 4. Джерела муніципального права. 5. Муніципальне право як наукова та навчальна дисципліна.
2	Тема семінарського заняття 2. Поняття та сутність місцевого самоврядування 1. Муніципальне право як важливий елемент конституційного ладу. 2. Характеристика ЗУ «Про Муніципальне право».
3	Тема семінарського заняття 3. Правові основи місцевого самоврядування в Україні 1. Територіальна основа місцевого самоврядування. 2. Загальні принципи належного врядування.
4	Тема семінарського заняття 4. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування 1. Правовий статус і будова місцевих рад. 2. Функції та компетенція місцевих рад. 3. Форми та методи діяльності місцевих рад.
5	Тема семінарського заняття 5. Організація роботи депутатів місцевих рад. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад 1. Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад. 2. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах. Організація роботи депутатів місцевих рад у

	виборчих. 3. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляд. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад. 4. Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад. Форми і методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад.
6	Тема семінарського заняття 6. Розпорядчі документи органів місцевого самоврядування. Форми реалізації громадянами права на участь в управлінні місцевими справами 1. Організаційно-розпорядчі документи місцевої ради. 2. Порядок підготовки та ухвалення радою рішень. 3. Організація і проведення слухань в постійних комісіях ради.
7	Тема семінарського заняття 7. Місцеве самоврядування як принцип функціонування демократичного суспільства 1. Правова природа міжнародних стандартів місцевого самоврядування 2. Європейська хартія місцевого самоврядування 3. Всесвітня декларація місцевого самоврядування 4. Європейська типова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади.

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: - усної відповіді на питання лекційного курсу або тестування знань з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу; - розв'язання певних ситуацій тощо; - захисту завдань самостійної роботи; - виступу на семінарських заняттях.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту .	50%

Методи діагностики знань (контролю)	опрацювання лекційних матеріалів та літератури; підготовка до семінарських занять; надання відповідей на тести по темам курсу; розв'язання кейсів; виконання реферату; іспит
--	--

Питання до іспиту

1. Поняття, предмет та методи муніципального права.
2. Муніципально-правові норми та муніципально-правові інститути.
3. Система муніципального права.
4. Поняття місцевого самоврядування.
5. Поняття компетенції органів місцевого самоврядування.
6. Поняття, системи органів місцевого самоврядування.
7. Форми територіальної самоорганізації населення.
8. Відповідальність органів місцевого самоврядування.
9. Представницькі органи місцевого самоврядування.
10. Поняття територіальної громади.
11. Державно-правове становище сільського, селищного, міського голови.
12. Конституція України 1996р. про систему місцевого самоврядування.
13. Загальні збори (сходи) громадян за місцем проживання.
14. Дострокове припинення повноважень органів місцевого самоврядування.
15. Секретар сільської, селищної, міської ради.
16. Постійні комісії рад, виникнення, система, повноваження, функції.
17. Закон України "Про Муніципальне право в Україні" від 21 травня 1997 р.
18. Функції місцевого самоврядування.
19. Асоціації та союзи муніципальних утворень.
20. Державна підтримка місцевого самоврядування.
21. Повноваження органів місцевого самоврядування в області бюджетно-фінансової сфери.
22. Повноваження органів місцевого самоврядування в області планування.
23. Повноваження органів місцевого самоврядування в області охорони навколишнього довкілля.
24. Повноваження органів місцевого самоврядування в області житлово-комунального господарства.
25. Повноваження органів місцевого самоврядування в області охорони громадського порядку.
26. Повноваження органів місцевого самоврядування в області соціального захисту населення.
27. Повноваження органів місцевого самоврядування в області охорони прав та свобод громадян.
28. Місцеві податки та збори.
29. Комунальна (муніципальна) власність.
30. Доходи бюджетів місцевого самоврядування.
31. Витрати бюджетів місцевого самоврядування.
32. Фінансово-економічна база місцевого самоврядування.

33. Муніципальна власність.
34. Місцевий бюджет.
35. Депутат ради. Депутатський запит. Депутатська недоторканість.
36. Місцеві органи державної виконавчої влади – місцеві державні адміністрації.
37. Участь органів місцевого самоврядування в кредитних відносинах.
38. Організаційні форми діяльності органів місцевого самоврядування.
39. Сесія – головна (основна) організаційно-правова форма діяльності місцевих рад.
40. Особливості підготовки і проведення сесії місцевих рад.
41. Організація роботи постійних комісій місцевих рад.
42. Діяльність депутатів в раді.
43. Відповідальність депутата, порядок його відзиву.
44. Обласні, Київська і Севастопольська міські, районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації як місцеві органи державної виконавчої влади.
45. Голова місцевої державної адміністрації.
46. Управління, відділи та інші служби місцевої державної адміністрації.
47. Правове забезпечення місцевого самоврядування.
48. Місцевий референдум.
49. Збори (сходи) громадян.
50. Органи територіальної самоорганізації населення.
51. Поняття муніципальної служби, її принципи.
52. Правовий статус муніципальних службовців.
53. Проходження муніципальної служби.
54. Муніципальний службовець: обмеження, пов'язані з муніципальною службою.
55. Гарантії та соціальні пільги муніципальних службовців.
56. Поняття та структура місцевих бюджетів.
57. Муніципальні внебюджетні фонди.
58. Предмети ведення місцевого самоврядування.
59. Поняття та система гарантій місцевого самоврядування.
60. Акти місцевої державної адміністрації.
61. Конституція України про міську виконавчу владу.
62. Конституція України про референдуми, їх роль та значення.
63. Місцеві референдуми, їх види.
64. Основні ознаки місцевого самоврядування.

65. Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови.
66. Загальні гарантії (економічні, політичні, духовні), місцевого самоврядування.
67. Дострокове припинення повноважень органів територіальної самоорганізації населення.
68. Спеціальні (власно юридичні) гарантії місцевого самоврядування.
69. Судова та інші правові форми захисту місцевого самоврядування.
70. Міжнародно-правові стандарти місцевого самоврядування.
71. Європейська Хартія місцевого самоврядування (загальна характеристика 1985 р.)
72. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування 1985 р.
73. Магдебурське право як юридична основа розвитку місцевого самоврядування в Україні в XIII-XVI ст.ст.
74. Громадські слухання.
75. Функції місцевого самоврядування.
76. Формування органів місцевого самоврядування.
77. Позабюджетні кошти.
78. Виняткова компетенція сільських, селищних, міських рад.
79. Конституційне право органів місцевого самоврядування на судовий захист.
80. Відповідальність органів та виборчих посадових осіб місцевого самоврядування перед населенням.
81. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед фізичними та юридичними особами, перед державою.
82. Муніципальне право в Східній Європі (Болгарії, Польщі, Румунії).
83. Інститути муніципального права.
84. Інститути безпосередньої демократії в системі місцевого самоврядування.
85. Суб'єкти муніципально-правових відносин.
86. Об'єкти муніципально-правових відносин.
87. Колективні звернення громадян (петиції) як форма безпосередньої (прямої) демократії)
88. Концепція місцевого самоврядування м.Одеси.
89. Загальна характеристика Закону України " Про Муніципальне право в Україні " від 21 травня 1997р.
90. Проект Хартії м.Одеси, роль та значення.
91. Закон України " Про місцеві державні адміністрації" від 9 квітня 1999р. – важна віха в історії місцевих органів виконавчої влади.
92. Магдебурзьке право як основа розвитку місцевого самоврядування в Україні в XIII-XVI ст.ст.
93. Муніципальне право в політико – правових науках США та Західної Європи.
94. Сприйняття Україною міжнародно – правових стандартів місцевого самоврядування та місцевої демократії.
95. Міжнародне співробітництво органів місцевого самоврядування України з міжнародними неурядовими організаціями місцевих влад та місцевими владами зарубіжних держав.
96. Рада Європи про місцеву демократію.

97. Позабюджетні кошти – новий інститут муніципального права України.
98. Поняття конституційного ладу: проблеми та перспективи.
99. Конституційний лад та Муніципальне право: взаємодія та розвиток.
100. Муніципальне право та демократія.
101. Муніципальне право в аспекті конституційної реформи.
102. Міжнародно-правові стандарти місцевого самоврядування.
103. Місцеві вибори.
104. Місцеві податки в Україні: актуальні теоретичні питання.
105. Конституційно-правовий статус органів самоорганізації (СОН).
106. Правове становище міського голови в Україні.
107. Муніципальне право України в здійсненні євроінтеграційних процесів.
108. Сучасний український конституціоналізм: проблеми теорії та практики.
109. Проблеми та перспективи розвитку місцевих органів виконавчої влади.
110. Муніципальне право як форма безпосередньої демократії.
111. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

**9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ**

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України про місцеве самоврядування в Україні. *Відом. Верховної Ради України*. 1997. № 24. С. 379–429.
2. Закон України про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. *Відом. Верховної Ради України*. 2004. № 30-31. Ст. 382.
3. Закон України про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. *Відом. Верховної Ради України*. 1998. № 3-4. С. 15.
4. Закон України про місцеві державні адміністрації. *Відом. Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. С. 190.
5. Закон України про органи самоорганізації населення. *Відом. Верховної Ради України*. 2001. №. 48. Ст. 254.
6. Закон України про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування. *Уряд. кур'єр*. 1997. 24 лип.

7. Закон України про службу в органах місцевого самоврядування. *Офіц. вісник України*. 2001. № 6. С. 6-47.
8. Закон України про статус депутатів місцевих рад. *Відом. Верховної Ради України*. 2002. № 40. Ст. 290.

Додаткова

1. Волошина Я. Місцеве самоврядування: теорії походження та їх реалізації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 117-122.
2. Іванський А. Й. Місцеве самоврядування та захист майнових прав територіальної громади : монографія. Одеса : Гельветика, 2019. 232 с.
3. Калінкін А. С. Місцеве самоврядування як форма втілення конституційної децентралізації: проблеми визначення та інтерпретації. *Держава і право*. Сер. Юридичні і політичні науки. 2015. Вип. 71. С. 315-325.
4. Любченко П. Народовладдя та місцеве самоврядування: сутність і взаємообумовленість розвитку. *Право України*. 2019. № 10. С. 195-214.
5. Місцеве самоврядування та суспільні комунікації : навч. посібник / авт. кол. : О. М. Руденко, С. В. Штурхецький, Н. В. Ткаленко та ін. ; Чернігів. нац. технолог. ун-т. Київ : Кондор, 2016. 130 с.
6. Муніципальне право України / За ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького. К.: Юрінком Інтер, 2015.
7. Сарнецька Я. А. Місцеве самоврядування: еволюція сутності та статусу. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 87-92.
8. Сєрьогін В. Децентралізація і місцеве самоврядування у контексті зміцнення народовладдя в Україні. *Право України*. 2019. № 10. С. 158-174.
9. Тетарчук І.В. Муніципальне право України. К.:ЦУЛ, 2017.

Інформаційні ресурси:

http://portal.rada.gov.ua	Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
http://www.kmu.gov.ua	Урядовий портал України
http://partnerstvo.com.ua/	Закони України
http://www.uaправо.net/	Законодавство України
http://pravoznavec.com.ua	Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури
http://www.urist.in.ua/	Український юридичний форум
http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/knigi/	Книги та підручники з права України
http://www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського